

Záludnosti

Třetí typ spráhování je záludný. Jde o výrazy, které jsou spřežkou a které se významu původního předložkového spojení vzdálily natolik, že je nejde volně zaměňovat, spřežka a předložkové spojení mají jiný význam, např. *na místě (na místě už nebylo nic) × namístě (tato poznámka není namístě), na večer (odložit práci na večer) × navečer (navěčer tu bývá chladno), na horu (výstup na horu Sněžku) × nahoru (polož to nahoru na polici), do čista (vycídit do čista) × dočista (dočista se zbláznil), do konce × dokonce (dokonce to vydržela až do konce), na hlas (spoléhěj na hlas srdce) × nahlas (mluv víc nahlas), v celku (plavky v celku, salám v celku) × vcelku (přišlo vcelku 10 lidí, je mi to vcelku jedno), do nekonečna (pohled do nekonečna) × donekonečna (donekonečna opakovat), z ticha (z ticha se najednou ozval výkřik) × zticha (buď zticha!)* atp. Správný způsob psaní závisí na obsahové náplni věty – volbu opačného zápisu je v konkrétním kontextu nutné hodnotit jako chybu.

Kam s nimi? Tečka, čárka, dvojtečka...

Jak psát správně interpunkční znaménka

Tečka, čárka, dvojtečka, středník, vykřičník a otazník se připojují k předcházejícímu slovu, zkratce, značce, znaku nebo číslu bez mezer, za nimi je mezera. Výjimkou jsou případy, kdy se tato znaménka považují za součást uceleného zápisu: mezery se nepíšou v e-mailových a webových adresách (*poradna@ujc.cas.cz, prirucka.ujc.cas.cz*), v zápisu časových údajů (*ve 12.00 i 12:00, doběhl v čase 3:42:21,08*) a skóre (*Ghana porazila ČR 2:0*). Naopak mezery z obou stran oddělujeme dvojtečku při psaní poměru (*měř hlásů 5 : 3*), měřítko (*mapa v měřítku 1 : 50 000*) a dělení ($10 : 2 = 5$). Následuje-li více interpunkčních znamének za sebou, píše se mezera pouze za posledním z nich: *Ludvík XIV., král slunce, po 8. hodině, XX. mistrovství, Karel IV.*, za většinou zkratek (nikoli však za zkratkami iniciálovými): *č., mil., mld., tzn., s. r. o.* a na konci věty. I když věta končí řadovou číslovkou nebo zkratkou s tečkou, na konci věty se píše jen jedna tečka (dvě tečky vedle sebe

do hladka / dohladka oholený muž, brýle
na blízko / nablízko, ku podivu / kupodivu
hojná návštěva, přijet na čas / načas,
nadevše / nade vše obětavý člověk,
nad obyčej / nadobyčej zvědavá dívka,
na mnoze / namnoze tabuizované téma,
stříhání vlasů za sucha / zasucha,
valí se to na nás se shora / seshora,
na shledanou! / nashledanou!

inouepejus eu
'ejouses seš eu oi, es jlea 'eujonsez i
eujons ez ňsej iueujits 'emej, eueozinget
ežonman 'ekojp 'kvepěz lejkošepu i lejko
peu 'kěojp 'kvepěz lejkošepu i lejkošepu
'sežan i sež eu teljij 'evejšvšepu eufou
nvlpododijku ku 'nvlpod eu ejvj
'znu 'šoujono ekpejup i ekpejup op
+
do hladk / dohladka oholený muž
byřly / nablízko, ku podivu / kupodivu
hojná návštěva, přijet na čas / načas,
nadevše / nade vše obětavý člověk,
nad obyčej / nadobyčej zvědavá dívka,
na mnoze / namnoze tabuizované téma,
stříhání vlasů za sucha / zasucha,
valí se to na nás se shora / seshora,
na shledanou! / nashledanou!

O PŮVODU ČESKÝCH JMEN

Irena je ženské jméno řeckého původu. Vychází z řeckého podstatného jména *eirénē* „mír“, vykládá se tedy jako „mírumilovná“. Za českou obdobu jména bývá někdy považováno významově blízké jméno *Lubomíra*. Zatímco *Irena* patří mezi jména poměrně oblíbená, její mužský protějšek *Irenej* se u nás naopak vyskytuje jen zřídka. Podle dostupných statistik u nás v současné době patří jen šesti mužům.

Ivančice, město ležící západně od Brna, je poprvé doloženo k roku 1221. Jméno bylo utvořeno od osobního jména *Ivanek*, zdrobnělina jména *Ivan*, a označovalo „ves lidí *Ivanekových*“. Jméno města bylo v minulosti užíváno i v podobách *Evančice* nebo *Evančice*. Předložkové spojení v *Evančicích* se rozložilo na *ve Vančicích*, a proto je dodnes v širokém okolí užíváno neoficiální lidové pojmenování města *Vančice*. Místní jména se základem *Ivan*, jako např. *Ivanovice* nebo *Ivan*, patří k nejstarším na Moravě.

Za prvé, nebo zaprvé?

Spráhování je slovo tvorný proces, při němž zjednodušeně řečeno dva slovní tvary, které ve větách pravidelně a často stávají vedle sebe, splývou v jeden (= mluví si začnou myslet, že už nejde o dvě, ale o jedno slovo). Obvykle jde o předložku + podstatné jméno, jmenový tvar přídatného jména, číslovku nebo zájmeno. Spráhování probíhá postupně, jednotlivé výrazy jsou pro různé mluvíci v různou dobu v různé pokročilém stadiu spráhování, což dělá ze správného psaní speřeček velmi problematickou záležitost. Podle pokročilosti procesu spráhování lze vzhledem k *Pravidlům českého pravopisu* rozlišit tři následující typy výrazů.

Zaprvé výrazy, které se ještě nezačaly spráňovat, příp. začaly, ale velmi nedávno, takže psaní dohromady není podle *Pravidel českého pravopisu* správné. Často se chybí např. u těchto spojení, která se správně píšou jedině zvlášť: *v podstatě, po hlase, v rámci, v pořádku, po ránu, na dosah, do daleka, do sytosti (ale dosyta!)*, *z hlediska, ode dneška, ze shora (ale seshora!)*, *v čele, beze zbytku*. V některých případech ke sprážení podle všeho došlo (skoro všichni mluvíci už vnímají původem předložkové spojení jako jedno slovo), ale nově vzniklá speřečka nebyla (dosud) zahrnuta do *Pravidel českého pravopisu*, takže v souladu s nimi je správně stále jen psaní zvlášť, viz zejm. *na rozdíl a na shledanou*.

Zadruhé výrazy, které se začaly spráňovat a lze je podle *Pravidel českého pravopisu* psát dohromady; jelikož se však vzniklá speřečka od původního předložkového spojení významově neliší buď vůbec, nebo jen velmi málo. Lze je psát beze změny významu jak s mezerou, tak bez mezery, např. *bez pochyby i bezpochyby, beze sporu i bezesporu, do široka i doširoka, do zlatova i dozlatova, k večeru i kvečeru, na bosu i naboso, na čase i načase, na čisto i načisto, na černo i načerno, nade všechno i nadevšecko, na kyselo i nakyselo, na podiv i naporodiv, na pohled i naporohled, na příklad i například, za prvé i zaprvé* (stejně tak *po prvé i poprvé, za druhé i zadruté, za patnácté i zapatnácté* atp.), *z jara i zjara, z počátku i zpočátku* atp.

Záludnosti

Třetí typ spráhování je z původního předložkového a předložkové spojení *ma (tato poznámka není namíchládná)*, *na horu (výstup vycházt do čista)* × *dočíst až do konce*, *na hlas (sp v celku, salám v celku)* × *(pohled do nekonečna)* × *ozval výkřik* × *zticha (bv věty – volbu opacného zé*

Kam s nimi? Tečl

Jak psát správně interp

Tečka, čárka, dvojtečka, sl zkratce, znače, znaku ne kdy se tato znaménka po lových a webových adres údaji (ve 12:00 i 12:00, dc mezerou z obou stran oc řítka (mapa v měřítku 1 : znamének za sebou, píše Tečka se píše za číslicer po 8. hodině, XX. mistro inčialovými): č., ml., ml kou nebo zkratkou s tečl

O PŮVODU ČESKÝCH JMEN

Klára je ženské jméno latinského původu, které se vykládá jako „jasná, světlá“, přenesené i „slavná“. Podle dostupných statistik u nás začala obilba tohoto jména prudce vzrůstat v sedmdesátých a zvláště pak v osmdesátých letech 20. století, svého vrcholu dosáhla počátkem let devadesátých. Významovou obdobou jména Klára je Lucie (z latinského *lux* „světlo“). Podobný význam má ale i slovanské jméno Světa s variantami Světlana a Světluše.

Krkonoše mají poměrně staré jméno, které však původně neoznačovalo celé pohorř, jak je známe dnes. Nejprve totiž mělo podobu jednotného čísla *Krkonoš* a vztahovalo se jen ke dvěma vrcholům, dnešnímu Vysokému kolu a Kotli. Původ jména *Krkonoš* není příliš jasný, existuje množství různých teorií. Podle staršího výkladu jde o horu, která „nese **krk* nebo **krak*“, tedy je porostlá kosodřevinou, novější hypotéza jméno vysvětluje z velmi starého, patrně již praevropského základu s významem „kamenité úbočí“.

Psaní čárek náleží k obtížnějším pravopisným jevům, a to i přesto, že si hlavní zásady pamatujeme ze školy. Patří k nim i pravidlo o psaní čárky před spojkami *a*, *i*, *ani* (do stejné skupiny patří i spojky *nebo* a *či*, ale tēm bude věnován následující díl).

Jestliže tyto výrazy spojují věty nebo větné členy v poměru slučovacím, čárku před nimi nepíšeme: *Jeli jsme vlakem a potom jsme přestoupili na autobus. Žáci i učitelé byli spokojeni. Smlá se i plakal naráz. Neumí číst ani psát.* Vyjadřují-li spojky *a*, *i*, *ani* poměr jiný, čárku před nimi píšeme: *Napsal jsem mu před měsícem, a on mi do dnes neodpověděl (odporován). Vyřídíme to v kanceláři, a ne na chodbě (odporován). Vypracovala projekt vzorně, a dokonce s předstihem (stupňován). Představení se žákům líbilo, i učitelé se dobře bavili (stupňován). Nedostavil se véas, ani se neomluvil (stupňován).* Že se jedná o jiný než slučovací poměr, může napovědět i přítomnost druhé spojky: *Onemocněl, a proto zůstal doma (důsledek).* Věštní Lenku podceňovali, a přesto uspěla (odporován).

Pokud spojka následující po spoje *a* nezduřazňuje poměr, ale pouze uvozuje druhou vedlejší větu souřadně spojenou s první v poměru slučovacím, čárka se před *a* nepíše: *Radni rozhodli, že diskuse musí pokračovat a že hlasování se odloží na později.* Pokud dvě spojky vedle sebe patří každá k jiné větě, píšeme čárku jen před první z nich: *Navrhneme to, a když to neprojde, návrh upravíme.*

Jsou-li spojky *a*, *i*, *ani* součástí tzv. dvojitých spojovacích výrazů (*ani – ani, nejen – i*), je to jednoduše: vždy před druhým z nich napíšeme čárku: *Nepomohly jim ani prosby, ani výhrůžky. Obrazy se líbily nejen běžným návštěvníkům, (ale) i odborníci byli nadšeni.*

Čárka před *a* patří i tam, kde spojení *a to* uvozuje vysvětlující přístavek: *Snižili jsme cenu, a to o polovinu.*

Čárka před *a* nepatří, pokud je součástí zkratek jako *apod.* (a podobně), *atd.* (a tak dále), *aj.* (a jiné): *Mezi chráněné živočichy patří perlorodka říční, skokan zelený, křepelka atd.* Výjimkou je, pokud čárka ukončuje předchozí vedlejší větu vloženou, přístavek či volný přívlastek: *Mezi chráněné živočichy patří skokan zelený, latinsky Pelophylax esculentus, křepelka pohň, latinsky Coturnix coturnix, atd.*

Záludnosti

Ne vždy čárka před *a*, *i*, ukončuje vedlejší větu v *žákům vysvětlil, jak mají výrobu, která je ztrátová*

Problém může nastat, či jiný: *Mnohdy totiž zá případech je třeba připu čování či stupňován). N (slučován) či důsledek).*

Interpunkční zn:

Jak psát správně uvozc

Uvozovky a závorky přiil V češtině užíváme uvozc boční › ‹. Jako základní s ných znaků místo dvojit e-mailu podle ČSN 01 6

Uvozovky používáme: tě, “ povídá nahlas, „velm druhé uvozovací znaméi Uvozovkami lze také o

né, ironické apod.: Četla radionuklidů metodou a uvozeného textu vložit je *Jana mi prozradila: „Ma*

díl I

si hlavní zásady pa-
u *a, i, ani* (do stejné
).

vacím, čárku před
s. *Žáci i učitelé* byli
ojky *a, i, ani* poměr
dodnes neodpověděl
Vypracovala projekt
ilo, i učitelé se dobře
l. Že se jedná o jiný
Onemocněl, a proto
odporování).

ize uvozuje druhou
ca se před *a* nepíše:
později. Pokud dvě
z nich: *Navrhne*

ni – ani, nejen – i),
ohly jim ani prosby,
orníci byli nadšeni.
ístavek: *Snížili jsme*

ě), atd. (a tak dále),
elený, křepelka atd.
i, přístavek či volný
ophylax esculentus,

Záludnosti

Ne vždy čárka před *a, i, ani* znamená jiný než slučovací poměr. Může tu být i proto, že ukončuje vedlejší větu vloženou, takže se spojkou, před níž stojí, nemá souvislost: *Učitel žákům vysvětlil, jak mají úkol vypracovat, a upřesnil termín odevzdání. Nebudeme končit výrobou, která je ztrátová, ani propouštět zaměstnance.*

Problém může nastat, pokud si nejsme jisti, zda poměr mezi větami/výrazy je slučovací, či jiný. Mnohdy totiž záleží především na záměru autora, co chce vyjádřit. V takových případech je třeba připustit obě možnosti: *Byl slabý, nemocný(,) a k tomu v depresi (slučování či stupňování). Můžete přijmout naši nabídku(,) a tím se vyhnout nepřijemnostem (slučování či důsledek). Nemám na to čas(,) ani chuť (slučování či stupňování).*

Interpunkční znaménka do třetice

Jak psát správně uvozovky, závorčky a lomítko

Uvozovky a závorčky přiléhají bez mezer k začátku a konci výrazu, který je do nich vložen. V češtině užíváme uvozovky dvojité „ „, jednoduché, ‘ ‘ a boční » «, popřípadě jednoduché boční › ‹. Jako základní se doporučují dvojité uvozovky ve tvaru 9966 („text“). Použití jiných znaků místo dvojitých uvozovek není správné, z technických důvodů je však v textu e-mailu podle ČSN 01 6910 přípustná náhrada uvozovky znakem " nebo '.

Uvozovky používáme k vyznačení přímé řeči, např. *Zeptala se ho: „Miluješ mě?“ „Miluji tě, povídá nahlas, „velmi.“* Pokud je do textu začleněn citovaný text bez uvozovací věty, druhé uvozovací znaménko se píše před koncovou tečkou: *Říkal, že „ona je ta pravá“.*

Uvozovkami lze také označit různé názvy, výklady významů slov, výrazy cizí, nespisovné, ironické apod.: *Četla „Směšné lásky“. Slovem emanátor označujeme „zařízení pro dělení radionuklidů metodou atomového odrazu“. To byl tedy „úspěch“.* Pokud potřebujeme do uvozeného textu vložit ještě další uvozovky, použijeme přednostně uvozovky jednoduché: *Jana mi prozradila: „Maruška říkala: „Petra se vdává.““*

Doplňte čárky: Početní příklad byl velmi těžký i učitel s ním měl potíže. Chutnaly nám koláče i buchty. Udělal, co se mu řeklo a neprotestoval. Vysvitlo sluníčko a tak jsme vyrazili ven. Návrh byl schválen a to dřívou většinou hlasů.

Nedařilo se mu v matematice ani v češtině. Budou se podávat nealkoholické nápoje, jako káva, čaj, džus apod. Popřáli sportovcům, aby se jim v soutěži dařilo a aby se jim vyhnulo zranění. Tato záležitost je v kompetenci ředitele a nikoli účetního. Honzu už nikdo nevnímal a přesto si dál vedl svou.

„Honzu už nikdo nevnímal, a přesto si dál vedl svou. V kompetenci ředitele, a nikoli účetního. Popřáli nápoje, jako káva, čaj, džus apod. Popřáli sportovcům, aby se jim v soutěži dařilo a aby se jim vyhnulo zranění. Tato záležitost je v kompetenci ředitele a nikoli účetního. Honzu už nikdo nevnímal, a přesto si dál vedl svou.“

Početní příklad byl velmi těžký, i učitel s ním měl potíže. Chutnaly nám koláče i buchty. Udělal, co se mu řeklo, a neprotestoval. Vysvitlo sluníčko, a tak jsme vyrazili ven. Návrh byl schválen, a to dřívou většinou hlasů. Nedařilo se mu v matematice a nikoli účetního. Budou se podávat nealkoholické nápoje, jako káva, čaj, džus apod. Popřáli sportovcům, aby se jim v soutěži dařilo a aby se jim vyhnulo zranění. Tato záležitost je v kompetenci ředitele a nikoli účetního. Honzu už nikdo nevnímal a přesto si dál vedl svou.

Lenka je již delší dobu chápána jako samostatné jméno. Původně však toto jméno vzniklo jako neoficiální domácká podoba jmen zakončených na *-lena*, a to nejčastěji *Helena* nebo *Magdalena*. Mohlo však jít i o domáckou podobu jména *Eleonora*. Kromě formy *Lenka* existuje i podoba *Lena*, která je méně obvyklá. Obliba jména *Lenka* byla nejvýraznější v sedmdesátých a osmdesátých letech, od té doby postupně klesá.

Labe je zmiňováno již v antických pramenech, v nichž má jméno této řeky podobu *Albis*. Později *Alba* nebo *Albia*. Pochází z indoevropského základu **albh-*, který znamenal nejen 'bílý, čistý', ale také 'proudící, plynoucí'. Jméno řeky vzniklo tedy původně z obecného označení vodního toku. Česká podoba jména je poprvé doložena v Kosmově kronice. Nejprve byla ženského rodu a zněla *Labba*. Později se změnila na *Labie* nebo *Labě* a přešla do rodu středního, nakonec převládla dnešní podoba *Labe*.

Čárky: jak se píšou před spojkami nebo a či

díl II

Na spojky *nebo* a *či* se vztahuje stejné pravidlo jako na *a*, *i*, *ani* (viz předchozí díl): Jestliže spojují věty nebo větné členy v poměru slučovacím, čárku před nimi nepíšeme, jestliže vyjadřují poměr jiný (v případě spojek *nebo/či* poměr vylučovací), čárku před nimi píšeme. Je třeba upřesnit, že u spojek *nebo* a *či* nejde o jednoznačný slučovací poměr jako u spojek *a*. Vždy je přítomný, byť jen slabě, prvek vylučování, tedy volby mezi eventualitami (pokud by nešlo o volbu, použili bychom spíš spojku *a*, srov. např. *maminka nebo tatínek* × *maminka a tatínek*).

Mluvíme-li zde o poměru slučovacím, máme na mysli, že stavíme vedle sebe dvě možnosti, které jsou volně zaměnitelné, je lhostejné, která z nich nastane, případně mohou nastat obě, protože se vzájemně nemusejí vylučovat a nejdou proti sobě: *Zprávu o průběhu sepiše vedoucí nebo jeho zástupce*. *Zboží si můžete zakoupit osobně či objednat v e-shopu*. *Pes či kočka jsou nejoblíbenější domácí mazlíčci*. *Program může být zrušen, protože bude přešet nebo protože účinkující onemocní*.

Čárku napíšeme, pokud je mezi eventualitami poměr (ostré) vylučovací, což znamená, že je záměrně stavíme proti sobě a že se vzájemně vylučují. Nastane-li jedna, nemůže nastat druhá: *Buď se za svůj výrok omluvíte, nebo podáme trestní oznámení*. *Teple se obleč, nebo naspydneš*. *Peníze, nebo život! Být, či nebyt?*

Pokud *nebo/či* tvoří druhý z tzv. dvojitých spojovacích výrazů (*buď – nebo/či*, *ať – nebo/či*, *zda – nebo/či*, *jestli – nebo/či*), čárku před *nebo/či* napíšeme vždycky, a to bez ohledu na poměr mezi eventualitami: *Ať svítí slunce, či prší, chodí každý den běhat*. *Buď se dohodneme po dobrém, nebo to půjde po zlém*. *Jestli jsme se nerozhodli, zda mu smlouvu prodloužíme, či ne*. *Jestli to stihnou, nebo ne, nezáleží jen na mně*.

Záludnosti

Někdy přicházejí v úvahu oba poměry a pak je psaním/nepsaním čárky můžeme odlišit. Zároveň to ale může způsobit váhání, zda čárku napsat. Může nám napomoci nejbližší kontext: *Chcete pracovat, nebo se bavít? Musíte se rozhodnout*. V tomto kontextu vztah

mezi oběma činnostmi můžeme druhou větu: *věta prozrazuje, že spojky které můžeme na tento význam je vyjád na autorovi, který z vý Vidíme-li před spojky nemusi vůbec souviset což znamená, že tam p diskutovat o otázkách,*

Orientace ve vý

Jak si poradit s velkými

Jednotlivým položkám Položky výčtu mohou nebo jinými grafickým jednotné řešení.

Pokud po dvojtečce Přírodní pomůcky pr – mechy a lišejníky, – letokruhy na pařez – mravenišť.

Obsahují-li jednotli a končit tečkou, nebo konci celého výčtu je I

díl II

(chozí díl): Jestliže
víšme, jestliže vy-
před nimi píšeme.
oměr jako u spoj-
mezi eventualitami
ninka nebo tatínek

dle sebe dvě mož-
případně mohou
Zprávu o průběhu
bjednat v e-shopu.
išen, protože bude

rací, což znamená,
-li jedna, nemůže
ení. Teple se obleč,

nebo/či, ať – nebo/
ky, a to bez ohle-
den běhat. **Bud'** se
, **zda** mu smlouvu

y můžeme odlišit.
apomoci nejbližší
to kontextu vztah

mezi oběma činnostmi vyhodnotíme primárně jako vylučovací a napíšeme čárku. Ale můžeme druhou větu změnit: *Chcete pracovat nebo se bavit? Využijte nás internet.* Druhá věta prozrazuje, že spojka *nebo* nevyjadřuje vzájemné vylučování, ale spojuje dvě činnosti, které můžeme na internetu provozovat, proto je klademe vedle sebe, nikoli proti sobě. Tento význam je vyjádřen právě absencí čárky před *nebo*. V některých větách záleží pouze na autorovi, který z významů chce vyjádřit.

Vidíme-li před spojkami *nebo* a *či* čárku, neznamená to vždy vylučovací poměr. Čárka nemusí vůbec souviset se zmíněnými spojkami, může ukončovat vedlejší větu vloženou, což znamená, že tam patří bez ohledu na to, jaké slovo po ní následuje: *Nebudeme zbytečně diskutovat o otázkách, které už byly jednou vyřešeny, nebo nastolovat hypotetické problémy.*

Orientace ve výčtech

Jak si poradit s velkými a malými písmeny a interpunkcí ve výčtech

Jednotlivým položkám výčtu obvykle předchází uvozovací část ukončená dvojtečkou. Položky výčtu mohou být označeny číslicemi, písmeny abecedy, pomlčkami, odrážkami nebo jinými grafickými prvky. U stejného typu výčtu je však třeba používat v celém textu jednotné řešení.

Pokud po dvojtečce následuje nevětný celek, píšeme zpravidla písmeno malé.

Přírodní pomůcky pro orientaci v lese:

- *mechy a lišejníky,*
- *letokruhy na pařezech,*
- *mraveniště.*

Obsahují-li jednotlivé body výčtu celé věty, mohou buď začínat velkým písmenem a končit tečkou, nebo začínat malým písmenem a končit čárkou nebo středníkem, na konci celého výčtu je pak tečka.

Doplňte čárky: Rozhodnutí, zda se jedná o záměr nebo o nedbalost, musí učinit odborník. Rychle se obleč nebo to nestihneš. Dnes nebo zítra se ti ozvu. Dřevěný či plastový materiál se sem hodí víc než kovový. Pravidla platí pro každého, ať je to Petr či Pavel. Svůj názor nezměníš, dokud mi neovysvětlíš, jak to bylo nebo dokud se aspoň neodmluvíš. Dáte si polévku nebo rovnou hlavní chod? Do polévky přidáme pepř či nové koření. Kniha může mít úspěch, protože je dobře napsaná nebo protože zpracovává atraktivní téma.

zpracovává atraktivní téma.

úspěch, protože je dobře napsaná nebo protože zpracovává atraktivní téma.

Rozhodnutí, zda se jedná o záměr, nebo o nedbalost, musí učinit odborník.

Rychle se obleč, nebo to nestihneš. Dnes nebo zítra se ti ozvu. Dřevěný či plastový materiál se sem hodí víc než kovový. Pravidla platí pro každého, ať je to Petr, či Pavel. Svůj názor nezměníš, dokud mi neovysvětlíš, jak to bylo, nebo dokud se aspoň neodmluvíš. Dáte si polévku, nebo rovnou hlavní chod? Do polévky přidáme pepř či nové koření. Kniha může mít úspěch, protože je dobře napsaná nebo protože zpracovává atraktivní téma.

Natalie (s pravopisnou variantou *Natalie*) je ženské jméno latinského původu, které se vykládá jako „rodný den, narozeniny“, přeneseně pak jako „narozená v den Kristova narození, dítě Vánoc“. Obilba tohoto jména, které u nás donedávna nebylo příliš rozšířené, začala proude vzrůstat začátkem tohoto tisíciletí. Zatímco jméno *Natalie* má u nás dnes již téměř 30 000 nositelů, varianta *Natalie* patří necelým 2 000 žen.

Nežárka je jihočeská řeka, která vzniká v Jindřichově Hradci soutokem Žirovnice a Kamenice a u Veselí nad Lužnicí ústí do řeky Lužnice. Toto pojmenování, které řeka nese patrně od přelomu 15. a 16. století, patřilo nejprve Jindřichohradskému předměstí, pak bylo přeneseno i na zde vznikající řeku. Jméno tohoto předměstí znělo původně *Na Žďárku*, nářečně *Majžárku*. Šlo patrně o místo, kde byl „vzdářen“, vypálen les. Postupným vývojem pak vznikla dnešní podoba *Nežárka*.

Vybrané tvary podstatných jmen

Máme zvolit *kus sýra*, nebo *kus sýru*, v *dopisu*, nebo *dopise*, na *površích*, nebo *povrchách*, ve *stanoviskách*, nebo *stanoviscích*, *hokejistě*, nebo *hokejisti*? Tyto otázky naznačují, že bude řeč o tvarech podstatných jmen.

Začneme 2. p. j. č. rodu m. neživ. vzoru „hrad“. V současnosti má naprosta většina jmen koncovku *-u*. Koncovka *-a* se dříží u několika výrazů starých: (*do*) *lesa*, *dvora*, *tábora*, *večera*, *ledna*, u některých jsou dublety: *bochníku* i *bochníka*, *budíku* i *budíka*, *javoru* i *javora*, *včelímu* i *včelína*, *sýru* i *sýra*.

V 6. p. j. č. se za základní považuje koncovka *-u* (*na javoru*, v *bochníku*). U nově přejímaných slov jednoznačně převládá (*na internetu*, při *baseballu*). U slov starších lze vedle ní často zvolit i koncovku *-e*. S tou se setkááme především tehdy, když vyjadřujeme místní určení: (*byli jsme*) *na hradě*, *na internátě*, *ve dvoře*, *na fotbalu*, (*uvedl*) *v dopise*. Při vyjádřování předmětu je obvyklejší koncovka *-u*: (*mluvili*) *o hradu*, *internátu*, *dopisu*, ale například *fothal* převládá koncovka *-e*. Někdy lze využít obou koncovek i k významovému rozlišení: *pracoval na balkoně* (= přesazoval na balkoně květiny) – *pracoval na balkonu* (= opravoval balkon).

V 6. p. mn. č. mají jména zakončená na *-g*, *-h*, *-ch*, *-k* koncovku *-íci*: *dialozích*, *batozích*, *površích*, *jazycích*. Totéž platí i o jménech životných stejně zakončených: *archeologích*, *pstruzích*, *živočiších*, *politických* a u jmen zakončených na *-ga*, *-ha*, *-cha*, *-ka*: *koležích*, *sluzích*, *patřiarších*, *vozcích*.

U jmen r. stří. zakončených na *-go*, *-ho*, *-cho*, *-ko* je naopak správná koncovka *-ách*, a to vždy: *tangách*, *jhách*, *rouchách*, *tělískách*. U jmen se zakončením *-isko* lze zvolit i tvary s koncovkou *-íci*: *stanoviskách* i *stanoviscích*. Ta je možná i u některých výrazů dalších: *jablkách* i *jablčích*, *rizikách* i *rizicích*.

Záludnosti

Problematické jsou tvary I. p. mn. č. jmen r. m. živ. Stanovit jednoduchá pravidla, kdy volit jednotlivé koncovky, bohužel nelze (viz např. *vážení pánové*, ale *páni kluci*; *Češi*, ale

Norové). Všimněme si neutrálně spisovné po *Belgičani* jsou hovorov v meně oficiálních, zvl. *-man* je koncovka *-i* i *mané*, **markomané*. D spisovnou, proto se lze Dvojí koncovku mají Stejně jako u obyvatel hodnocena jako hovoř

Píšete dopis za

Jak upravit úřední a c

Podmínkou dobře nap zumielnost, ale měly organizace, dále určité pro úpravu dokument předpisy nebo zvyklos Poštovní adresa ode: rejstříku apod. se zpra lze uvádět ve sloupcov

V dopisech bez přeč spisová značka a číslic a místem odesláni. Pol tem odesláni nepíše, n Heslovité vyjádření *Nabídka...*). Slovo „vě

bo povrchách, ve
značují, že bude
ostá většina jmen
ora, tábora, večer
i, javoru i javora,

U nově přejima-
rších lze vedle ní
adrujeme místní
dopise. Při vyjad-
dopisu, ale např.
k významovému
oval na balkonu

alozích, batozích,
ch: archeolozích,
ka: kolezích, slu-

ncovka -áčh, a to
lze zvolit i tvary
i výrazů dalších:

há pravidla, kdy
ní kluci; Češi, ale

Norové). Všimněme si jen několika typů. U obyvateřských jmen zakončených na *-an* se za neutrálně spisovně považují tvary s koncovkou *-é* (*Angličané, Belgičané*), tvary *Angličani, Belgičani* jsou hovorové. Pozor: hovorové tvary jsou těž spisovně, jen by se měly užívat v méně oficiálních, zvláště mluvených projevech. Naopak u přejatých jmen se zakončením *-man* je koncovka *-i* náležitá: *rekordmani, narkomani*. Často se objevují tvary **rekordmané, *narkomané*. Důvodem je patrně to, že někteří lidé považují koncovku *-i* za méně spisovnou, proto se lze setkat např. i s tvarem **doktorandé*.

Dvojí koncovku mají i jména s příponou *-ita, -ista: jezuité, hokejisté – jezuiti, hokejisti*. Stejně jako u obyvateřských jmen s příponou *-an* jsou obě podoby spisovně, ta druhá je hodnocena jako hovorová.

Píšete dopis za organizací?

Jak upravit úřední a obchodní dopis podle normy

Podmínkou dobře napsaného dopisu je nejen jeho obsahová a jazyková správnost a srozumitelnost, ale měly by v něm být také dodržovány zásady jednotného vizuálního stylu organizace, dále určité formální zásady pro grafickou úpravu textů, které stanovuje norma pro úpravu dokumentů ČSN 01 6910, a také různé související oborově specifické normy, předpisy nebo zvyklosti.

Poštovní adresa odesílatele, IČO, kontaktní údaje, údaje o zápisu subjektu v obchodním rejstříku apod. se zpravidla uvádějí v hlavičce dopisu nebo v patě stránky. Odvolací údaje lze uvádět ve sloupcové nebo v řádkové podobě.

V dopisech bez předtisku se datum a místo odeslání zarovnáávají vlevo nebo vpravo; spisová značka a číslo jednací se píšou buď pod hlavičkou/záhlavím, nebo pod datem a místem odeslání. Pokud se uvádí místo odeslání, je v 1. pádě, čárka se mezi místem a datem odeslání nepíše, měsíc se v datu přednostně vyjadřuje číselně (*Chotěboř 24. 2. 2015*).

Heslovité vyjádření obsahu dopisu se vyznačí tučně (např. **Oznámení, Žádost o ... , Nabídka...**). Slovo „věc“ už se nepíše, za názvem dopisu se tečka nedělá. Dopis začínáme

Natáčení bude probíhat od čtvrtk do pátk na zimním stadion. Zkoušku z českého jazyk všichni maturant nezvládli. Občan se rozhodli vyčistit koryto místního potok. V našem časopis uveřejňujeme příběhy o zvířátech/zvířátkách. V zimních střediscích/střediskách se už lyžuje. Závodu se zúčastnili Švéd, Fin, Španěl, Rus a Belgičan. Na těchto povrchách/povrchách mívají naši tenisté úspěch.

upovíších mívají naši tenisté úspěch. Rusové a Belgičané/Belgičani. Na těchto Závodu se zúčastnili Švédové, Finové, Španělé. V zimních střediscích/střediskách se už lyžuje. časopise uveřejňujeme příběhy o zvířátech. koryto místního potoka. V našem časopisu/ časopise uveřejňujeme příběhy o zvířátech. maturationi nezvládli. Občan se rozhodli vyčistit maturationi nezvládli. Občan se rozhodli vyčistit

Natáčení bude probíhat od čtvrtka do pátku na zimním stadionu/stadioně. Zkoušku z českého jazyka všichni

Oiga je ruské ženské jméno severského původu. Blíží severskému originálu je podoba *Helga*, která se u nás rovněž vyskytuje. Jméno *Helga* vzniklo v severogermánských jazycích jako přechylená ženská podoba mužského jména *Helge*, které vychází ze staroseverského přídavného jména *heilagr* s významem ‚svatý‘, ale také ‚zdravý, šťastný‘. Zatímco jméno *Oiga* je u nás velmi oblíbeno, jeho mužský protějšek *Oleg* patří spíše k méně obvyklým jménům.

Ostrava byla pojmenována podle své polohy nad řekou dnes zvanou *Ostravice*. Původní jméno dnešní *Ostravice* bylo totiž právě *Ostrava*. Tento název označoval ostře, rychle, bystře proudící řeku. Podobně vzniklo například jméno řeky *Bystrice*, mnohé paralely bychom našli i v jiných jazycích. Když bylo jméno řeky přeneseno na město založené v blízkosti jejího toku, v zájmu rozlišení se pro řeku vžilо zdrobnělé jméno *Ostravice*, které původně patřilo jen jejímu hornímu toku.

Rod přejatých podstatných jmen

Většina přejatých podstatných jmen označujících věci se v češtině skloňuje. Abychom jejich tvaru vytvářeli náležitě, nejprve u nich musíme určit rod. Při jeho stanovení je vždy důležité zakončení přejatého výrazu ve vyslovované podobě. Výrazy, které jsou zakončeny na pravopisně tvrdé nebo obojetné písmeno, se většinou řadí ke jménům rodu mužského (např. *blog, management, e-mail, workshop*). Nepatří to o jménech latinského původu se zakončením na *-um*. Ta náleží k r. stř. a při jejich skloňování se koncové *-um* odsouvá. Pokud mu předchází souhláska, skloňují se podle vzoru „město“: *album* – 2. p. *alba*, 3. p. *albu*..., podobně *datum* – *data, datu, datem*..., *centrum* – *centra*... Pokud předchází samohláska, v mn. č. mají tyto výrazy ve 2., 3., 6., 7. p. tvary podle vzoru „moře“: *lyceum* – mn. č. *lycea, lycei, lyceim, lyceích, lycei*.

Jména se zakončením na *-a* jsou rodu ženského. Výjimku tvoří výrazy zakončené na *-ma*, které jsou převážně r. stř. (např. *téma, drama, dogma*); při jejich skloňování se kmen rozšiřuje o *t*: *téma* – *témata, drama* – *dramata, dogma* – *dogmata*. Dvojití rod a také dvojití skloňování má např. *panoráma* – 2. p. *panorámata, panorámata* i *panorámy*.

Výrazy zakončené ve výslovnosti na [i] a [u] nebo na dlouhou samohlásku se řadí většinou k r. stř. a jsou nesklonné (*alibi, derby, know-how* [houhau], *angažmá, filé, ragú*). Částečně to platí i o jménech se zakončením *-e* (*penále, karate, parte*), většina jich je však r. ž. (*gáze, recese, edice*). Někdy může rod ovlivnit významově blízký český výraz. Např. slova *brandy, whisky* se řadí k r. ž. podle českých výrazů *pálenka, slivovice*... Přřazení k r. ž. u slova *jury* [žiri] ovlivnilo to, že v češtině znamená ‚porota‘, u *lobby* zase význam ‚nátlaková skupina‘. U *cunami* (možno psát i *tsunami*) sice příručky uvádějí r. ž. i stř., ale v praxi převažuje r. ž., a to podle české *vlny*.

Záludnosti

Domácí nebo zcela zdomácnělá slova, která končí na pravopisně měkké písmeno, jsou buď r. m. (*klíč, obličej, koš, nůž*), nebo r. ž. (*teč, závěj, myš, lež*). U přejímaných slov je proto otázka, ke kterému z uvedených rodů je přiřadit. U většiny starších přejímek je rod

už ustálený, např. *hoi* stává, že se zpočátku naprosto převládá. U síce též převládá r. ž. ‚dvoukolka‘. Toto slovo zda zůstane obourod

Píšete dopis n

Jak upravit dopis ob

Doporučení pro graf dopisů nebo dopisů. Tato česká technická závisí na rozhodnutí ra. Užítí zvyklostí noi v obchodním a úředt

Dopisy občanů org: nosti. Upravují se po odeslatelce (většně P. odeslatelce se píše od Místo a datum odeslé uvést číslo jednací. D je v 1. pádě, čárka se r Heslovité vyjádření c o...., **Stížnost na...**), jménem příjemce v 5. *paní Bláhá*, nebo neutrá

tině skloňuje. Abychom ři jeho stanovení je vždy izy, které jsou zakončeny iménům rodu mužského ch latinského původu se : koncové -um odsouvá. : *album* – 2. p. *alba*, 3. p. . Pokud předchází samo- i „moře“: *lyceum* – mn. č.

ří výrazy zakončené na jich skloňování se kmen u. Dvojí rod a také dvojí i *panorámy*.

samohlásku se řadí vět- u], *angažmá*, *filé*, *ragú*). *arte*), většina jich je však lízký český výraz. Např. *ka*, *slivovice*... Přirazení ta, u *lobby* zase význam šky uvádějí r. ž. i stř., ale

ie měkké písmeno, jsou . U přejímaných slov je starších přejímeček je rod

už ustálený, např. *hokej*, *finiš*, *bridž* (r. m.) × *tramvaj*, *retuš*, *masáž* (r. ž.). U novějších se stává, že se zpočátku užívají v obou rodech a časem jeden z nich buď zcela zvlítězí, nebo naprosto převáží. U slova *displej*, třebaže je podle příruček obourodé, v praxi jednoznačně převládá r. m., u výrazů *buš*, *směč* či *bonsaj* pisatelé upřednostňují r. ž., u jména *image* sice též převládá r. ž., ale ne tak výrazně. Z nejnověji přejatých slov jmenujeme *segway* ,dvoukolka‘. Toto slovo se u nás teprve zabydluje, v rodě kolísá a až budoucnost ukáže, zda zůstane obourodé, nebo některý z rodů ten druhý přemůže.

Píšete dopis na úřad nebo do firmy?

Jak upravit dopis občana organizaci podle normy

Doporučení pro grafickou úpravu textů a formální uspořádání obchodních a úředních dopisů nebo dopisů fyzických osob právníckým osobám jsou uvedena v ČSN 01 6910. Tato česká technická norma není obecně závazná, respektování jejich požadavků proto závisí na rozhodnutí organizace, pro niž autor text připravuje, nebo na rozhodnutí autora. Užítí zvyklostí normy při úpravě písemnosti může přispět k snazšímu dorozumívání v obchodním a úředním styku.

Dopisy občanů organizacím jsou např. žádosti, objednávky, urgence, reklamace a stížnosti. Upravují se podobně jako úřední a obchodní dopisy. Dopis začíná vždy adresou odesílatele (včetně PSČ), lze připojit i telefonní číslo nebo e-mailovou adresu. Adresa odesílatele se píše od levého okraje. Pod adresou odesílatele se uvádí adresa příjemce. Místo a datum odeslání se umísťují vlevo nebo vpravo, v případě potřeby lze pod nimi uvést číslo jednací. Datum se doporučuje psát číselně-slovním zápisem, místo odeslání je v 1. pádě, čárka se mezi místem a datem odeslání nepíše (*Vysoké Mýto 25. února 2015*). Heslovitě vyjádření obsahu dopisu (dříve tzv. věc) se zvyrazňuje tučně (např. **Žádost o ...**, **Stížnost na ...**), za názvem dopisu se tečka nepíše. Dopis začínáme oslovením – buď jménem příjemce v 5. pádě, např. *Vážený pane předsedo*, *Vážená paní inženýrko*, *Vážená paní Bílá*, nebo neutrálním oslovením *Vážení / Vážené paní, vážení pánové*. Mezi odstavce

Herečka získala sympatie díky šarmu a charismu. Spolupráce mezi oběma gymnázií trvá již deset let. Nedávno vyšel výběr z autorových esejí. V obou semifinále vyhrály favority. Nové foyer nalezneme v severním křídle paláce. Každé apartmá má výhled na moře. Obyvatelé našeho města letos oslaví několik významných jubileí. Téměř všech tabu padl.

‘...ped nabt eupce, vemej
esela letos oslaví několik významných jubileí.
apartmá má výhled na moře. Obyvatelé našeho
nalezneme v severním křídle paláce. Každé
semifinále vyhrály favority. Nové/ovové foyer
výšel výběr z autorových esejí/esejí. V obou
gymnázií trvá již deset let. Nedávno
a charismatu. Spolupráce mezi oběma
gymnázií trvá již deset let. Nedávno
a charismatu. Spolupráce mezi oběma

Radek je základní oficiální podoba mužského jména. Dnes by nás již možná ani nenapadlo, že ještě v padesátých letech 20. století bylo hodnoceno jako domácí neoficiální podoba jmen jako *Radoslav, Radomil, Radovan*, případně také *Čitrad*. Jméno, které můžeme vykládat jako ‚radující se‘, se však již zcela osamostatnilo. Jeho obliba dosáhla vrcholu v sedmdesátých letech. Podobně je tomu i u ženského jména *Radka*, které vzniklo původně rovněž jako domácí podoba jmen *Radoslava, Radmila* apod.

Rokycany jsou v historických pramenech poprvé připomínány k roku 1110. Jméno je utvořeno od podstatného jména *rokyta*, které označovalo vrbu a ze současné češtiny se již téměř vytratilo. *Rokycané* byli obyvatelé místa s vrbovým porostem, jejich jméno pak bylo přeneseno na osadu, v níž žili, a získalo neživotně zakončení *-any*. Od slova *rokyta* byla utvořena i řada dalších zeměpisných jmen, např. *Rokytná, Rokytnice* nebo *Rokytavec*.

Hustší, nebo hustější? Víc, nebo více?

Přídavná jména a příslovce stupňujeme tehdy, jestliže někoho či něco s někým nebo něčím srovnáváme. Druhý stupeň (např. *rychlejší, rychleji*) vyjadřuje větší míru nějaké vlastnosti, třetí stupeň (*nejrychlejší, nejrychleji*) pak její největší míru. Stupňovat lze bez problémů většímu příd. jmen jakostních (např. *starý – starší*) a příslovce vyjadřující kvalitu nebo míru (např. *krásně – krásněji*). Pro příd. jména vztahová (např. *dřevěný, školní*) platí jistá omezení: Mnohá z nich sice také můžeme stupňovat, zpravidla však jen v jejich přeneseném významu, např. *kovový stůl – kovovější hlas*. Některá příd. jména pak nestupňujeme vůbec, např. ta zakončená na *-icí/-ící (kropící, vzrušující)* nebo příd. jména druhově přivlastňovací (*psí, sloní*).

Druhý stupeň příd. jmen se tvoří příponou *-ejší/-ější, -ší* nebo koncovkou *-í* (např. *rychlejší, jasnější, starší, lehčí*), druhý stupeň příslovci má příponu *-ěji/-ěji (rychleji, jasněji)* nebo méně často *-e (blíže)*. Třetí stupeň pak již od druhého stupně utvoříme snadno pomocí předpony *nej-*: *nejrychlejší, nejrychleji*.

Záludnosti

U příd. jmen může nastat problém s volbou přípony pro druhý stupeň. Vedle příd. jmen, která se stupňují jen pomocí přípony *-ejší/-ější* (např. *veselejší, příjemnější*) nebo *-ší* (např. *mladší, starší*), mohou mít některá ve druhém stupni obě tyto přípony: *hustší i hustější, čišší i čistější, hrubší i hrubější, snazší i snadnější, zaší i zadnější* aj.

Koncovkou *-í* tvoří druhý stupeň jen některá příd. jména na *-ky*; hláska *k* se před příponou mění v *č*, např. *lehčí, měkčí, tenčí*. Některá z nich tvoří druhý stupeň i pomocí *-ejší: křehčí i křehčejší, mělčí i mělčejší, trpčí i trpčejší*. Vedle toho mnohá příd. jména na *-ký* tuto příponu ve druhém stupni odsouvají a stupňují pomocí *-ší: hladší, kratší, krotčí (i krotčejší), sladší* aj.

Při stupňování dále dochází k odsouvání některých jiných přípon (*hluboký – hlubší, snadný – snazší*), k hláskovým změnám (*drahý – dražší*) a ke krácení samohlásek (*řídaký – řídší*). Nepravidelně tvoří tvaru druhého stupně přídavná jména *malý – menší, vel-*

*ký – větší, dobrý – le
dlouhý – delší.*

Z příslovců stupňu *víc(e); dobře – lépe, (l
U jiných příslovci se
před příponou aj.: bli
těžce – tíž(e); snadn
šřeji; úzce – úže, úže*

Místo stupňování *ř
slovem víc/více, zvlá
době se často nevh
*více dokonalejší, *ví
projevu doporučuje*

Sehr geehrter

Jak napsat dopis n

Následující pravidla
písmenosti DIN 500

V dopise používán
vidla v hlavice dopi
je dopis určen konk
Ehleute apod., za n
Herrn Rechtsanwalt
titulů. Na dalších řá
poštovní příhrádky;
Pokud dopis obsab
příjemce nebo v řádl

Stanislav je mužské jméno slovanského původu, doložené téměř ve všech slovanských jazycích. Vykládá se jako „ustav, upewni slávu“ nebo „staň se slavným“, případně též „získávající slávu pevností, vytváloštit“. Jméno je u nás velmi časté, podobně jako jeho přechýlený ženský protějšek *Stanislava*. Ze jména *Stanislav* byla ve středověku utvořena podoba *Strašek*, která se osamostatnila. Dnes je však ve funkci jména užívána již jen zcela ojediněle, rozšířena je jako příjmení.

Slezsko je historická země, která dnes z větší části patří Polsku. Podobně jako Morava vychází i jméno *Slezsko* z názvu řeky. Jde o levý přítok Odry, polsky zvaný *Ślęza*. Jméno *Slezsko* označovalo tedy zemi rozkládající se podél této řeky. Jméno řeky bylo pravděpodobně utvořeno od slovanského základu s významem „vlhký, mokry“. Podle jiného výkladu souvisí jméno *Slezsko* se jménem kmene *Silingů*, jehož původ je však nejasný.

Jak psát a skloňovat číslovky

Číslovky jsou slova číselného významu. Rozlišujeme číslovky **určité**, které lze většinou zaznamenat i číslicí (2, *dva*, 2. *druhý*, 2× *dvakrát*, *dvoji*, *dvoje*), a **neurčité** (*několik*, *několikrát*, *několikrát*, *několikerý*, *několikero*).

Číslovkami **základními** vyjadřujeme počet ievů: *dva*, *třináct*, *sto*, *dvě sté*, *tisíc*, *milión*, *miliarda*, *několik*, číslovkami **řadovými** pořadí: *druhý*, *dvacátý první* i *jednadvacátý*, *stý padesátý* i *stopadesátý*, *několikátý*, číslovkami **násobnými** násobek, tj. *kolikrát* se nějaká věc vyskytuje: *dvojnásobný*, *pětinásobný* i *pateronásobný*, *desetkrát*, *mnohokrát*, číslovkami **druhovými** počet druhů: *dvoji*, *paterý*, *několikerý* a číslovkami **souborovými** počty souborů, sad, balení atd.: *dvoje*, *patero*, *několikero*.

Ve skloňování základních číslovek *dva*, *dvě*, *oba*, *obě* se zachovaly tvary dvojnásobného čísla (duálu): ve 2. a 6. p. jsou pro všechny rody spisovné tvary *dvou*, *obou* (nikoli **dvouch*, **obouch*), ve 3. a 7. p. *dvěma*, *oběma* (nikoli **dvoum*, **oboum*, **dvouma*, **obouma* ani **dvěmi*, **oběmi*).

Číslovky *tri*, *čtyři* se skloňují podle ženského vzoru „kost“, každá s jednou odchylkou. U číslovky *tri* je to tvar 7. p.: *třemi*, u číslovky *čtyři* tvar 2. p.: *čtyř*. Tvary 2. p. *třech* a *čtyřech* jsou hovorové. Pokud za číslovkami *tri*, *čtyři* v 7. p. mn. č. následují výrazy *oči*, *uši*, *nohy*, *ruce*, zakončené na duálovou koncovku *-ma*, použijí se tvary *třema*, *čtyřma*: *kotě s třema nohama*, *mezi čtyřma očima*.

Číselné výrazy složené z desítek (od *dvacet*) a jednotek mají dvojí podobu: *dvacet pět*, *dvacátý pátý* i *pětdvacet*, *pětdvacátý*. Při počtech a u vyšších číselných řádů se používá spíše podoba první, každou číslovku složeného výrazu píšeme zvlášť: *tisíc devět set dvacet pět*, (*jeden*) *tisíc osm set čtyřicet sedm* atd.

Záludnosti

Pád číslovek *jeden*, *dva*, *tri*, *čtyři* je shodný s pádem jména počítaného předmětu: *tri muži*, *třem mužům*. Po číslovkách od *pěti* se v 1. a 4. p. shoda řídí podle číslovky a jméno je ve 2. p. mn. č.: *pět mužů*. Po složených číslovkách končících na *jeden*, *dva*, *tri*, *čtyři* jsou

možné tvary: *dvacet je slovesa*, které se k nim *žák byl*... *dvacet čtyři středním rodě: dvacet*, a přirozenější. Ve spoj mětu rovněž ve 2. p., n *tisíci diváků/diváky*.

Číslovka *sto* se sklo někdy zůstává nesklor vaných tvarů *ke stu ko také*, je-li ve spojení s Ve spojení složený číselného výrazu: *před část číslovkového výr: (před tři sta pětadeset*

Píšete nabídku

Jak napsat nabídku

Nabídky lze dělit na v. nevyžádané nabídky z

Vyžádaná nabídka o naše výrobky či služ *produkty značky*... Náš nabízených služeb uzavření smlouvy, pro žádát o doplnění další uvést v nabídce i podí

é, které lze většinou
eurčítit (několik, ně-

dvě stě, tisíc, milion,
í i jednadvacátý, stý
ij, kolikrát se nějaká
mnohokrát, číslovka-
souborovými počty

tvary dvojného čísla
ou (nikoli *dvouch,
ouma, *obouma ani
s jednou odchylnou.
y 2. p. třech a čtyřech
výrazy oči, uši, nohy,
čtyřma: kotě s třema

podobu: dvacet pět,
ých řádů se používá
i píšeme zvlášť: tisíc

• předmětu: tři muži,
slovy a jméno je ve
, dva, tři, čtyři jsou

možné tvary: dvacet jeden žák i dvacet jedna žáků, dvacet dva/tři/čtyři žáci i žáků. Tvar slovesa, které se k nim vztahuje, se řídí posledním členem složené číslovky (dvacet jeden žák byl..., dvacet čtyři žáci byli...) nebo může být (po počítaném předmětu ve 2. p.) ve středním rodě: dvacet jedna žáků bylo..., dvacet čtyři žáků bylo... Tvary 2. p. jsou běžnější a přirozenější. Ve spojení s číslovkami sto, tisíc, milion, miliarda je tvar počítaného předmětu rovněž ve 2. p., nebo se může přizpůsobit pádu číslovky: před pěti sty let/lety, s třemi tisíci diváku/diváky.

Číslovka sto se skládá podle vzoru „město“, ale ve spojení s počítaným předmětem někdy zůstává neskloňná, např. ke sto korunám, o sto korunách (vedle pravidelně skloňovaných tvarů ke stu korunám i ke stu korun, o stu korunách i o stu korun). Neskládá se také, je-li ve spojení s jinou číslovkou, která po ní následuje, např. po sto padesáti letech.

Ve spojení složených číslovek s počítaným předmětem skládáme buď všechny části číselného výrazu: před třemi sty šedesáti pěti (před třemi sty pětadesáti) lety, nebo pouze část číslovkového výrazu (obvykle jen řád desítek a jednotek): před tři sta šedesáti pěti (před tři sta pětadesáti) lety.

Píšete nabídku?

Jak napsat nabídku vyzádanou a newyzádanou

Nabídky lze dělit na vyzádané a nevyžádané. Vyzádaným nabídkám předchází poptávka, nevyžádané nabídky zasílají firmy nebo instituce širokému okruhu potenciálních klientů.

Vyzádaná nabídka se nejčastěji zasílá e-mailem. Na jejím začátku poděkujeme za zájem o naše výrobky či služby, například *Děkujeme za Váš zájem...* *Těší nás, že jste si vybrali produkty značkov...* Následuje přesná specifikace předmětu nabídky (vlastnosti zboží, rozsah nabízených služeb, cena, termín závaznosti nabídky apod.). Nabídka je již návrhem na uzavření smlouvy, proto musí být úplná a dostatečně podrobná, aby už odběratel nemusel žádat o doplnění dalších informací. Zvlášť pokud píšeme novému klientovi, je vhodné uvést v nabídce i podrobnější informace: *Balení a způsob dopravy rádi přizpůsobíme Va-*

Napište čísla a značky slovy:

od 8 do 14 h, s 232 závodníky, 158. uživatel,
3 × denně, 2 × 5 = 10, dívka s těma
2 nádhernými očima a těmi 2 útlými pažemi,
jet na výlet se 100 €, výše penále je
2 745 353 Kč

číslovky / unnořun tšesepedut / unnořun tšesepedut / unnořun tšesepedut
padesát / əksəp ənunnořun it tšeseped etjs it oisit
jed třicet tšes seps ənunnořun evp et əjəned əšy
'jne unnořun əs / ənunnořun əs tšəjəv eu tšəf 'unnořun
unnořun əmənəp unnořun tšesep ənunnořun əs tšəf tšəjə
ənunnořun tšesep tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv
/ tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv
(unnořun əmənəp unnořun tšesep ənunnořun əs tšəf tšəjəv
/ ənunnořun tšesep tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv
tšesep tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv
/ ənunnořun tšesep tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv
tšesep tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv tšəjəv

O PŮVODU ČESKÝCH JMEN

Silvie je ženské jméno latinského původu, které vychází z latinského podstatného jména *silva*, 'les', a vykládá se jako 'žena z lesa', případně, lesní žínka. Pravopisnou variantou jména je *Sylvie*, která je velmi rozšířená především ve Francii. Počeštinou podobou je *Silva* s variantou *Syva*. Mužské protějšky *Silvan*, *Silvanus*, *Silvio* nebo *Silvius* se u nás příliš nezily.

Sedlec-Prčice je souměstí na jižním okraji středních Čech, které vzniklo v padesátých letech 20. století sloučením do té doby samostatných městeček *Sedlec* a *Prčice*. Jméno *Prčice* má podobu jednotného čísla, místní obyvatelé mluví vždy jediné o *Prčici*, nikoli o **Prčících*. Jméno bylo utvořeno od slova *prk*, 'kozli nebo jelení pach v době říje'. Šlo patrně o posměšné jméno, které osadě dali zlomyslní sousedé. Jméno *Sedlec* vychází ze staročeského podstatného jména *sedleč*, které bylo zdřobnělinou slova *sedlo* ve významu 'osada, sídlo'.

Co se změnilo u slovesných tvarů?

Podstatné jméno může mít maximálně 14 tvarů, nepočítáme-li v to varianty (např. *ve spisu – ve spise*). Sloveso je na tom podstatně hůře, neboť zahrnuje desítky tvarů. Není proto divu, že někdy znejistíme, zda jsme zvolili tvary náležité. Projďme si některé z nich, a to zejména ty, u nichž došlo před více než 20 lety ke změně kodifikace.

Slovesa, která v minulosti měla infinitiv na *-ci* (*pečci, moci*), mají už kodifikovaný i infinitiv na *-ct* (*pečet, moci*). U většiny sloves vzoru „mazat“ se dnes již výlučně užívají přítomné tvary s koncovkami *-u, -ou: mažu, mažou, řezu, řezou*. U slovesa *psát* jsou vedle *píšu, píšou* však stále živé tvary *píši, píší*, totéž platí pro některá předponová slovesa odvozená od výrazu *kázat*, a to zejména ve 3. os. mn. č.: *dokáží, příkáží*. U slovesa *moci* (*moci*) se za neutrální spisovné tvary považují *mohu, mohou*, tvary *můžu, můžou* jsou též spisovné, ale hovorové. Jako hovorové se hodnotí i tvary *kupuju, organizuju, kupuju, organizuju*; dále tvary *nabydu, nabydeš... přibude, odbyde* atd. Za zcela rovnocenné se pokládají tvary (*oni*) *sázejí sází, vyprávějí i vypráví, souvisjí i souvisí, musejí i musí*, ale jen (*oni*) *prosí, souhlasí, trpí, mlčí*. Za spisovné se považují pouze podoby *vědí, jedí*. Slovesa se zakončením na *-it* (vzor „prosit“) mají v rozkazovacím způsobu tvary s nezněkčenou souhláskou: *popros, poprosme, poprosíte* a také *přihlas se, přihlaste se, vyzraz, vyzrazte* atp.

Záludnosti

Zvratná slovesa (*učít se, koupit si*) mají v minulém čase v 2. os. j. č. tvary *učil ses, koupil sis*. V podmíňovacím způsobu jsou náležité tyto podoby: *učil bych, učil bys, učil by, učili bychom, učili byste, učili by*. U zvratných sloves jsou v 2. os. j. č. náležité podoby: *učil by ses, koupil by sis*. Stále více se šíří tvary **bysem, *by jsem, *by jsi, *bysme, *by jsme, *by jste*, ale ty se ke spisovným neřadí.

Slovesa *tisknout* a *minout* poji zakončení *-nout*, shodují se i v přítomných tvarech: *tiskne, mi-ne*. Rozdílly sledáváme v přičestí minulém: *minul, ale tiskl*. Pokud zakončení *-nout* (*-ne*) předchází samohláska, sloveso je jednoslabičné (*hnout*) nebo obsahuje slabikotvorné *r* (*hnout*), má přičestí minulé tvar s *-nu* (*vanul, hnul, hrrnul*). Jestliže před *-nout* (*-ne*) je

souhláska, přičestí *-nu* že existují slovesa, u kterých slovesa, jež byla utvořena expresivně: *pláchnout, i pláchnul, trumfl i trumflá* atd.

Píšete objedná?

Jak napsat objednávku?

Objednávka je odpověď na zakázku. Objednávka na inzertní nabídku), nabídku). Klasická ku svém podpisem.

Objednávka může i obsahovat datum, poi obvykle začínáme for za Vaši nabídku a podbách a dohodnutých cky, dodací lhůta, způsob konce tohoto týme V závěru lze použít f Žádáme Vás o potvrze: Prodávající potvrdí podpisem na kopii ot sahují podekrování za jeme ji v plném rozsah

o varianty (např. ve spiseštiny tvarů. Není proto se si některé z nich, a to

icé. už kodifikovaný i infini- výlučně užívají přítomné sa psát jsou vedle píše, nová slovesa odvozená ovesa moci (moci) se za ou jsou též spisovné, ale pujou, organizují; dále se pokládají tvary (oni) jen (oni) prosí, souhlasí, sa se zakončením na -it ou souhláskou: popros,

o.

č. tvary učil ses, koupil h, učil bys, učil by, učili váležitě podoby: učil by ysme, *by jsme, *by jste,

ítomných tvarech: tisk- Pokud zakončení -nout obsahuje slabikotvorné ťiže před -nout (-ne) je

souhláska, přičestí -nu- zpravidla nemá (uběhl, vyvázl, zanikl). Slovo „zpravidla“ naznačuje, že existují slovesa, u kterých tvary s -nu- lze jako variantu užít. Patří k nim především ta slovesa, jež byla utvořena od citoslovců: prásknout, bouchnout, cinknout apod. nebo slovesa expresivní: pláchnout, trumfnout (prásklí i prásknul, bouchl i bouchnul, cinkl i cinknul, pláchl i pláchnul, trumfl i trumfnul). Ostatní tvary jsou bez -nu-, tedy práskla, prásklo, práskli, pláchl a atd.

Píšete objednávku?

Jak napsat objednávku, jak ji potvrdit nebo zrušit

Objednávka je odpovědí na nabídku. Svou objednávkou zákazník zadává prodávajícímu zakázku. Objednávka je závazná: funguje buď jako návrh kupní smlouvy (pokud je reakcí na inzertní nabídku), nebo jako uzavření kupní smlouvy (pokud je reakcí na závaznou nabídku). Klasická kupní smlouva vzniká tehdy, pokud obě smluvní strany stvrdí smlouvu svým podpisem.

Objednávka může mít formu formuláře nebo individuálně stylizovaného dopisu. Musí obsahovat datum, pořadové číslo a vlastnoruční podpis, popř. otisk razítka. Objednávku obvykle začínáme formulací *Na základě Vaší nabídky ze dne ... objednáváme... Děkujeme za Vaši nabídku a podle ní objednáváme... Následují údaje o objednaném zboží nebo službách a dohodnutých obchodních podmínkách (druh a množství, cena a platební podmínky, dodací lhůta, způsob a místo dodání zboží apod.): Vaši dodávku očekáváme nejpozději do konce tohoto týdne... Fakturu zaplatíme příkazem k úhradě ihned po obdržení zásilky. V závěru lze použít formulace: Těšíme se na Vaši zásilku... Očekáváme Vaši dodávku... Žádáme Vás o potvrzení objednávky obratem. Objednávku lze poslat i jako přílohu e-mailu.*

Prodávající potvrdí přijetí objednávky krátkým průvodním dopisem nebo datovaným podpisem na kopii objednávky; tím se zavazuje k jejímu vyřízení. Potvrzení obvykle obsahuje poděkování za objednávku: *Děkujeme za Vaši objednávku č. ... ze dne ... a potvrzujeme ji v plném rozsahu Vašich požadavků.* Důležité údaje, jako jsou například dohodnuté

Studenti se rádi chlubí tím, co umí, a vaří nejruznější kulinářské speciality. Lidé o tom nevědí, a nemohou / nemůžou se proto bránit. Co by sis / jsi si dala ráda k obědu? Snad si občané vydobdou práva, která jim náležejí. Honzík se rozběhl k babičce, ale zakopal a upadl. Omlouvám se, že vám skáče do řeči. Ztrátu karty okamžitě nahlaťte. Byli bychom / bysme / by jsme rádi, kdybyste / kdyby jste nás navštívili.

Studenti se rádi chlubí tím, co umí / umí, a vaří nejruznější kulinářské speciality. Lidé o tom nevědí / nevědí, a nemohou / nemůžou se proto bránit. Co by sis / jsi si dala ráda k obědu? Snad si občané vydobdou práva, která jim náležejí / náležejí. Honzík se rozběhl k babičce, ale zakopal a upadl / upadl. Omlouvám se, že vám skáče do řeči. Ztrátu karty okamžitě nahlaťte / nahlaťte. Byli bychom / bysme / by jsme rádi, kdybyste / kdyby jste nás navštívili / navštívili.

Šárka je české ženské jméno, známé z pověsti o divčím vále. Možná někoho překvapí, že vzniklo přenosem zeměpisného jména Šárka, patřícího skalnatému údolí na severozápadním okraji Prahy. Jde o pojmenování velmi starého, předstolvanského, patrně již praeavropského původu. Můžeme zde odhalit souvislost mimo jiné s korsickým podstatným jménem *sara* nebo *sarra*, hora, návrší a se španělským *sierra*, pohorí nebo s albánským *sharane*, kamenitá suť.

Šumava se v písemných pramenech poprvé objevuje až v roce 1565. Kořeny jména jsou však nepochybně starší, vychází totiž z praslovanského slova *šuma s významem ‚hvozď, hustý les‘. Ve starších českých historických pramenech má dnešní Šumava často prosté názvy jako *Les* nebo *Hvozď*, případně *Bavorský les*. Nejstarším doloženým názvem pohorí je pojmenování *Gabreta*, které se dává do souvislosti s keltským *gabro, koza a vykládá se jako ‚koží hory‘ nebo ‚koží hřbety‘.

Kurz češtiny i o češtině

Nyní využijeme tohoto jazykového kurzu i tento jazykový kurz k výkladu o problematice slovesných a jmenných vazeb. Existují totiž slova, která určitý vztah k jinému slovu mohou vyjádřit více vazbami. Mezi nimi je i sloveso *využít*, uvedené v první větě, které se může pojit jak s 2. pádem, tak se 4. pádem.

Do skupiny těchto slov patří např. *obchodovat*. Můžeme *obchodovat s kosmetikou*, možné je také bezpředložkové spojení *obchodovat kosmetikou*. Bepředložkovou vazbu však hodnotíme jako zastaralou, dnes se běžně neuvívá. Stejně je na tom podstatné jméno *obchod*: *obchod s kosmetikou*, případně *obchod kosmetikou*. Vazba slova *obchod* s 2. p. se nedoporučuje (**obchod zeleniny*). Pro transakce s nehmotnými komoditami, akciemi apod. lze užít sloveso také ve spojení se 4. p.: *obchodovat akcie*.

Abychom mohli vést *obchod*, musíme umět počítat. Naštěstí se už na základní škole učíme *matematiku*. Lze říci také *učit se matematice*, toto spojení však hodnotíme jako knižní, patří spíše do textů vyššího stylu a můžeme ho také využít jako archaizující prvek. Totéž platí pro sloveso *vyučovat*: můžeme *vyučovat matematiku*, případně *vyučovat matematice*. Sloveso *diskutovat* se váže se 4. p.: *diskutovat něco*, nebo s předložkou o a 6. p.: *diskutovat o něčem*. Správné je tedy jak *diskutovat reformu zdravotnictví*, tak *diskutovat o reformě zdravotnictví*. Rozdílné vazby mají slovesa *zmínit* a *zmnít se*. Můžeme *zmínit něco*, avšak *zmínit se o něčem*. Rozdílné vazby mají slovesa *zmnít se*. Můžeme *zmnít se o velkém úspěchu naší byžářky*. Někteří mluvčí mají pocit, že 4. p. pronikl v nedávné době ke slovesům *diskutovat* a *zmínit* vlivem angličtiny. Tato vazba je však zaznamenána již v Příručním slovníku jazyka českého, který vycházel ve třicátých až padesátých letech minulého století. Sloveso *žádat* se spojuje se 4. p. nebo s předložkou o a 6. p. V některých případech lze obě vazby zaměnit, jindy to vhodné není: *žádám jasné vysvětlení, žádám o jasné vysvětlení*, ale spíše *žádám o dovolenou*. Podstatné jméno *žádost* ve významu ‚písemný nebo ústní projev, kterým se něco žádá‘ se spojuje s předložkou o: *žádost o jasné vysvětlení, žádost o dovolenou*.

Záludnosti

Připomeňme si rozdíl v užití. *Díky* užíváme tehdy, ml *přimluvě jsem dostal druhu Celkové tržby multikin vzrc kontextech, tj. ve spojeních doporučit: *Díky zranění : předložka kvůli: Kvůli zran kvůli jazykové bariéře.*

Zajímavé je sloveso *napac* spojení se 4. p.: *napadlo ho řešení*. *Napadnout* ve smysl

Píšete urgenci?

Jak napsat urgenci a jak

Urgenci neboli pobídka pce bere zboží nebo služby v c potvrzené objednavce). Ur

V urgenci je třeba uvést zena, přesně označit druh dohodnutý termín plnění: *překvapilo, že jste dosud ne Vás neobdrželi zboží podle : již uplynula a že včasné nec nám způsobilo vážné výrol nyní znemožnilo plnit záva*

Jan už dva roky obchoduje (pečivo).
Sympatická číšnice jim doporučila (svíčková).
Odborníci diskutovali (nová metoda). Nákup zaplatil (karta). Do divadla jsme dorazili pozdě díky/kvůli poruše autobusu. Moje maminka vyučuje (čeština) na základní škole. Jak (ty) to napadlo? Po několika dnech dosáhl (vrchol) hory. Díky/Kvůli poctivému tréninku má šanci na medaili.

Jan už dva roky obchoduje s pečivem / pečivem. Sympatická číšnice jim doporučila svíčkovou. Odborníci diskutovali novou metodu / o nové metodě. Nákup zaplatil kartou. Do divadla jsme dorazili pozdě kvůli poruše autobusu. Moje maminka vyučuje češtinu/češtině na základní škole. Jak tě/ti to napadlo? Po několika dnech dosáhl vrcholu hory. Díky poctivému tréninku má šanci na medaili.

Jan už dva roky obchoduje s pečivem / pečivem. Sympatická číšnice jim doporučila svíčkovou. Odborníci diskutovali novou metodu / o nové metodě. Nákup zaplatil kartou. Do divadla jsme dorazili pozdě kvůli poruše autobusu. Moje maminka vyučuje češtinu/češtině na základní škole. Jak tě/ti to napadlo? Po několika dnech dosáhl vrcholu hory. Díky poctivému tréninku má šanci na medaili.

Záludnosti

Připomeňme si rozdíl v užívání předložek *kvůli* a *díky*, které se často chybně zaměňují. *Díky* užíváme tehdy, mluvíme-li o žádoucí, chtěné či přímose skutečnosti: *Díky tvé přímluvě jsem dostal druhou šanci. Díky Petře jsme zvládli splnit zakázku s předstihem. Celkově tržby multikin vzrostly minulý měsíc díky vyšší návštěvnosti o 12 %.* V negativních kontextech, tj. ve spojeních vyjadřujících skutečnost nežádoucí, nelze užítí předložky *díky* doporučit: **Díky zranění se nemohla zúčastnit závodu. V takových případech se užívá předložka kvůli: Kvůli zranění se nemohla zúčastnit závodu. Nemohou najít zaměstnání kvůli jazykové bariéře.*

Zajímavé je sloveso *napadnout* ve významu „náhle přijít na mysl“. Kodifikováno je totiž jak spojení se 4. p.: *napadlo ho další řešení*, tak poněkud překvapivě i se 3. p.: *napadlo mu další řešení. Napadnout* ve smyslu „zaútočit“ se váže jen se 4. p.: *Německo napadlo sousední státy.*

Píšete urgenci?

Jak napsat urgenci a jak na ni odpovědět

Urgenci neboli pobídka posíláme tehdy, pokud dodávající nedodá nebo kupující neoděbere zboží nebo služby v dohodnutém termínu (obvykle uvedeném v kupní smlouvě či potvrzené objednávce). Urgence i odpovědi na ně se zasílají doporučeně.

V urgenci je třeba uvést datum a číslo kupní smlouvy či objednávky, jež nebyla vyřízena, přesně označit druh zboží nebo služby, kterou urgujeme, a připomenout původně dohodnutý termín plnění: *Připomínáme, že jste již před týdnem měli dodat... Velmi nás překvapilo, že jste dosud nedodali zboží podle naší objednávky ze dne... Doposud jsme od Vás neobdrželi zboží podle smlouvy č. ... V upomínce upozorňujeme na to, že lhůta plnění již uplynula a že včasné nedodání zboží či služeb nám způsobilo komplikace: *Vaše prodlení nám způsobilo vážné výrobní potíže... S Vaší dodávkou jsme počítali a její zpoždění nám nyní znemožnilo plnit závazky vůči našim zákazníkům.**

řkladu o problematice k jinému slovu mohou ní větě, které se může

vat s kosmetikou, mož- fložkovou vazbu však :om podstatné jméno a slova *obchod* s 2. p. komoditami, akciami

na základní škole učí- odnotíme jako knižní, :haizující prvek. Totéž vyučovat *matematice*. :ou o a 6. p.: *diskutovat : diskutovat o reformě me zmínit něco, avšak :eme se o velkém úspě- vné době ke slovesům znána již v *Příručním* tech minulého století. kterých případech lze *ám o jasné vysvětlení, i , písemný nebo ústní isné vysvětlení, žádost**

O PŮVODU ČESKÝCH JMEN

Tereza je ženské jméno řeckého původu, jeho původní význam je však nejasný. Jméno se spojuje s názvem ostrovů Thera v Egejském moři nebo Therasia nedaleko Sicílie. Mohlo tedy patřit ženě pocházející z některého z těchto ostrovů. Existují však i výklady z řeckých slov *terasis* ‚ochrana, záštita‘ nebo *theros* ‚léto, horko‘. Podobá Tereza se u nás začala šířit až v sedmdesátých letech, do té doby se užívalo převážně jméno *Tereze*.

Tyn patří mezi četné zastoupené základy našich místních jmen. *Tynů* a *Tynců* je u nás celá řada, na mapách bychom našli i *Tynšité* nebo *Tynčany*. Staročeské podstatné jméno *tyn* označovalo osadu ohrazenou dřevěnými kůly a pláňkami. Jde o slovo starobylého původu, které vychází z keltského *dunum* ‚hradště‘. Germánské slovo *tun* označovalo plot, ohradu nebo ohrazené sídlo. V němčině nám je dosud připomíná podstatné jméno *Zaun* ‚plot‘, v angličtině pak slovo *town* ‚město‘.

Koncovky přídavných jmen

Ve spojení přídavného a podstatného jména stojí obvykle na prvním místě přídavné jméno: *malovaný strop*, *malovaná kraslice*, *malované vajíčko*. Obrácený slovosled se vyskytuje u termínů, především z oblasti přírodních věd: *pes domácí*, *violka vonná*, *kyselina sírová*, *chlorid sodný*. Opacný slovosled využívají autoři tehdy, pokud chtějí příd. jm. zdůraznit: *Ukazuje se, že se huře pronajímají byty velké*. Ve všech případech se příd. jm. shoduje v rodě, čísle i pádě s řídicím podst. jm.: *z malovaného stropu*, *k malovaným kraslicím*, *s malovanými vajíčky*, *o psu domácím*, *k violce vonné*, *s kyselinou sírovou*, *k chloridu sodnému*, *(pronajímání) bytů velkých*.

Dalším příkladem obráceného slovosledu jsou expresivní spojení typu *ty ženská bláznivá*; ve spojení *ty kluku hloupá* je míra expresivity umocněna užitím příd. jm., které se v rodě s podst. jm. neshoduje.

Záludnosti

Příd. jména se nacházejí až za podst. jmény také tehdy, pokud jsou rozvíta. Pisatelé mají často tendenci přizpůsobit tvar příd. jména tomu podst. jménu, které za ním následuje. Vezměme si spojení *článek uveřejněný ve věřejších Lidových novinách*. Patrně nikoho nenapadne u prvního příd. jm. zvolit jiný tvar než *uveřejněný*. Jiný tvar není možný proto, že podst. jm. *článek* je v 1. p. č. j. a jen toto jméno rozhoduje o podobě příd. jm.

Pokud budeme slovo *článek* skloňovat, bude se podle něho měnit i tvar výrazu *uveřejněný*: *z článku uveřejněného ve věřejších Lidových novinách*, *k článku uveřejněnému ve věřejších Lidových novinách*, *v článku uveřejněném ve věřejších Lidových novinách*, *s článkem uveřejněným ve věřejších Lidových novinách*.

Stejně je nutno postupovat i u příd. jm. se zakončením *-cí* (*tykající se*, *zabývající se...*), např. j. č.: *rozhodnutí tykající se stavebního spojení*, *podle rozhodnutí tykajícího se stavebního spojení*, *k rozhodnutí tykajícímu se stavebního spojení*, *v rozhodnutí tykajícím se stavebního spojení*, *s rozhodnutím tykajícím se stavebního spojení*; mn. č.: *rozhodnutí tykající se stavebního spojení*, *podle rozhodnutí tykajících se stavebního spojení*, *k rozhodnutím*

tykajícím se stavebního spojení *tykajícími se*

Někdy se může stát podst. jménům. Na soužití... se může přidobu tykajícím se, ta koncovka je ta správně

Píšete reklam

Jak napsat reklamu

Reklamaci neboli výkupu smlouvy či po ověřit, zda je záslužka cenu atd. Pokud zjišťte formulář poskytnutý klamaci adresovat. Reklamace má být na relevantní doklad listu atd.). Dnes jsme jsme, že...

V reklamaci je třeba že zboží bylo nedostupné, důkazními prostředky fotografemí poškození náhradu škody, ods ponechat pouze v př zásilkou.

tykajícím se stavebního spoření, v rozhodnutích týkajících se stavebního spoření, s rozhodnutím týkajícími se stavebního spoření.

Někdy se může stát, že věta je formulována tak, že před. jméno lze vztáhnout ke dvěma podst. jménům. Např. ve spojení v *třetím odstavci paragrafu 5 týkající se vzájemného soužití...* se může před. jm. *týkající se vztahovat jak k výrazu odstavci*, pak bude mít podobu *tykajícím se*, tak k výrazu *paragrafu* a pak je třeba zvolit tvar *tykajícího se*. To, která koncovka je ta správná, by měl vědět autor.

Píšete reklamaci?

Jak napsat reklamaci a jak na ni odpovědět

Reklamací neboli výtku zasílá zákazník, pokud dodavatel nedodá zboží či služby podle kupní smlouvy či potvrzené objednávky. Už při převzetí dodávky si jako kupující musíme ověřit, zda je zásilka v pořádku; zkontrolovat množství, hmotnost, druh, jakost, provedení, cenu atd. Pokud zjistíme vadu, sepišeme zápis o vadách (případně vyplníme reklamační formulář poskytnutý dodavatelem) a pošleme reklamaci. Vždy je nutné vědět, komu reklamaci adresovat. Reklamacie i odpovědi na ně se zasílají doporučeně.

Reklamacie má být věcná, bez emocí, zdvořilá a zároveň naléhavá. Vždy se odvoláváme na relevantní doklady (datum a číslo objednávky nebo kupní smlouvy, číslo dodacího listu atd.). *Dnes jsme obdrželi Vaši zásilku zboží podle objednávky č. ... ze dne ... a zjistili jsme, že...*

V reklamaci je třeba přesně popsat zjištěné nedostatky: *Při přejímce zboží jsme zjistili, že zboží bylo nedostatečně zabaleno a vlnkem se poškodilo*. Svě tvrzení můžeme doložit důkazními prostředky: zápisem o vadách, reklamačním listem, vzorky vadného zboží, fotografiemi poškozené zásilky atd. Uvedeme svůj návrh řešení (výměnu, opravu, slevu, náhradu škody, odstoupení od smlouvy atd.) a termín nápravy: *Zboží jsme ochotni si ponechat pouze v případě, že nám poskytnete výraznou slevu... Žádáme o výměnu celé zásilky*.

Vše je zřejmé z příkladu znázorněn na obrázku. Doporučuje se, aby pořízené zvířátko žilo v podmínkách jemu vyhovující.

Po instruktivním úvodu, seznamující s metodami analýzy, následují čtyři rozsáhlé statě. Firma je zapsána v obchodním rejstříku veden Městským soudem v Brně. Severní křídlo sloužilo personálu starající se o hospodářský chod zámku. Společnost má uzavřeny smlouvy pro případ nehody způsoben živelní pohromou.

„noumou, pokud živelní pohromou pedij od krmlování smlouvy. Společnost má uzavřeny smlouvy pro případ nehody způsoben živelní pohromou.“
Po instruktivním úvodu, seznamující s metodami analýzy, následují čtyři rozsáhlé statě. Firma je zapsána v obchodním rejstříku veden Městským soudem v Brně. Severní křídlo sloužilo personálu starajícímu se o hospodářský chod zámku. Společnost má uzavřeny smlouvy pro případ nehody způsoben živelní pohromou.

+ Vše je zřejmé z příkladu znázorněného na obrázku. Doporučuje se, aby pořízené zvířátko žilo v podmínkách jemu vyhovující.

Vladimír je slovenské mužské jméno, které se vykládá jako ‚vládní míru‘. Vzhledem k tomu, že slovo *mír* je ve slovanských jazycích doloženo i ve významu ‚svět‘, je možný i význam ‚vládní světu‘. Jméno je u nás velmi rozšířené, jeho obiba dosáhla vrcholu v padesátých letech 20. století. Stejnou první částí jako *Vladimír* má i jméno *Vladivoj*, které se vykládá jako ‚vládce vojska‘, a *Vladislav*, slavný vládou (z něho vzniklo i dnes samostatné jméno *Ladislav*).

Vltava je naše nejdelší řeka, která byla odnepaměti velmi důležitá pro orientaci v krajině. Není proto divu, že její jméno je velmi staré. Jméno *Vltava* je patrně germánského původu. V jeho první části se skrývá markomanské přídavné jméno *wilth* ‚divoký‘, které v současné němčině dostalo podobu *wild*. V druhé části je pak slovo *ahwa* nebo *aha* s významem ‚voda‘, které je přibuzné s latinským slovem *aqua*. *Vltava* byla tedy ‚divoká, prudce tekoucí řeka‘.

Předložky a (nejen) místní jména

Bydlíte na Moravě, v Čechách, nebo ve Slezsku? Nejde o místa sama, ale o předložky, s nimiž se pojí – proč se liší? Předložková spojení si v češtině občas konkurují.

U místních jmen se můžeme obvykle řídit určitými pravidly: *předložka na se pojí s ostrovy, souostrovími či poloostrovy: letět na Mallorcu/Mallorku, na Madagaskar, na Kanárské ostrovy, na Arabský poloostrov, být na Rhodu/Rhodosu, na Šrí/Srí Lance, na Seychelách, na Pyrenejském poloostrově*. Se státy a městy se pojí předložky *v a do: jet do Estonska, do Peru, do Paříže, být v Ghaně, v Bangladéši, v Las Vegas*. Pokud se stát rozkládá na ostrovech či ostrovech, vžil se jedna z možností: *jet na Island, být na Filipínách, ale jet do Grónska, být v Indonésii*. Tradicí jsou pak dána spojení s předložkou *na* ve 4. i 6. p.: *jet na Moravu, na Slovensko, na Ukrajinu, být na Moravě, na Slovensku, na Ukrajině*. Vžitě máme rozdíl i u spojení s pohorími: *v Krkonoších, ale na Šumavě*.

Předložkové vazby s názvy míst a různých městských částí se mohou měnit. Dříve se bydlilo *v Břevnově, v Chodově*, dnes je mnohem běžnější *na Břevnově, na Chodově*, jezdilo se *k Andělu*, dnes *na Anděl*. Kromě jisté výbojnosti předložky *na* je tento posun dán i změnou charakteru místa – ze samostatnějších měst či obcí se staly pražské čtvrti, neohraničená území či sídliště. Stále zůstává *v Halašovicích, v Hrnčičích, v Modřanech, v Karlíně*. Zžitou výjimkou je varianta *bydlet v Kladně i na Kladně a v/na Mělníku i v/na Mělníce*, přičemž předložka *v* je zde chápána jako základní.

Užití správné předložky může činit problém i ve spojení s obecnými jmény. Chodíme *do školy* (= budovy), *do školky, ale na školu* (= instituci): *na střední školu, na univerzitu*. Instituce jsou zpravidla uvozovány předložkou *na*: *na městském úřadě/úřadu, na policii či slangově na vládě*. U docasného obývání prostoru volíme obvykle rovněž *na: bydlet na koleji, na privátě/privátu, ale v hotelu*.

Předložka *na* a s ní někdy i 6. a 4. p. pronikají i do dalších místních spojení: *mít na sklade* (× *ve skladu*), *na prodejně* (× *v prodejně*), *platit na kase* (× *u kasy*), *sedět na baru* (× *u baru*), *na hlavní budově* (× *v hlavní budově*) – spojení s *na* jsou zde chápána jako stylově nižší. Rozdíl cítíme ve spojení: *být na bazéni/bazénu* = v areálu, *být v bazéni/bazénu* = ve vodě.

Někde jsou možné ve *mu*, chodit *na housle* i *v hradě* (= uvnitř budov

hnek na počítací (= na V 7. p. proniká předtí nikoli s *něčím*). Varian se s *něčím*, vazby s *pře a s sebou* (= s kým, čím

Píšete plnou m

Kdo je zmocněnec a k

Plnou moc by měl umět jeme plnou moc i v oso

Plnou moc uděluje ř jednání, jehož se nemu stoupený). Ten, komu j Plná moc je písemnos tum, odkdy dokdy zmo popis jednání, na které i pis zmocnitel a někdy i osoba, uvede se jméno, Zmocnitel a zmocnět příslušníkovi, aby nás z hlasoval při schůzi byt bytem v ..., aby mne z družstva... Zmocněnec p moci (např. u notáře n

ta sama, ale o předložky, bčas konkurují.

předložka na se pojí s ost-
ia Madagaskar, na Kanár-
í/Srí Lance, na Seychelách,
v a do: jet do Estonska, do
e stát rozkládá na ostrově
bínách, ale jet do Grónska,
re 4. i 6. p.: jet na Moravu,
ajině. Vžitě máme rozdíl

nouhou měnit. Dříve se by-
ově, na Chodově, jezdilo se
tento posun dán i změnou
žské čtvrti, neohraničená
řanech, v Karlíně. Zažitou
u i v/na Mělníce, přičemž
vecnými jmény. Chodíme
ední školu, na univerzitu.
n úřadě/úřadu, na policii
rykle rovněž na: bydlit na

ích spojení: mít na skladě
edět na baru (x u baru), na
a jako stylově nižší. Rozdíl
azěnu = ve vodě.

Někde jsou možné varianty: sněží v horách i na horách, mít něco v seznamu i na seznamu, chodit na housle i do houslí (= do lekci); někde je významový posun: bílá paní straší v hradě (= uvnitř budovy) i na hradě (= v areálu), chyba v počítači (= uvnitř systému), ale hrnek na počítači (= na bedně), výjimkou pak je hra/program na počítači.

V 7. p. proniká předložka s do spojení tradičně bezpředložkových (být si něčím jistý, nikoli s něčím). Variantní je např. šetřit něčím i šetřit s něčím, chlubit se něčím i chlubit se s něčím, vazby s předložkou jsou hovorové. Pozor také na rozdíl sebou (= kým, čím) a s sebou (= s kým, čím): zabývat se sebou, zmiňat sebou x svačinu si vezmete s sebou.

Píšete plnou moc?

Kdo je zmocněnec a kdo zmocnitel

Plnou moc by měl umět napsat každý – netýká se totiž jen obchodní praxe, občas udělujeme plnou moc i v osobním životě.

Plnou moc uděluje fyzická nebo právnická osoba, která se dává zastupovat v určitém jednání, jehož se nemůže osobně zúčastnit. Ten, kdo dává plnou moc, je **zmocnitel** (zastoupený). Ten, komu je plná moc udělena, je **zmocněnec** (zástupce).

Plná moc je písemnost právního charakteru. Musí obsahovat datum vystavení (popř. datum, odkdy dokdy zmocnění platí), přesné identifikační údaje o zmocniteli a zmocněnci, popis jednání, na které se plná moc vztahuje (účel a rozsah zmocnění), vlastnoruční podpis zmocnitele a někdy i zmocněnce. Pokud je zmocnitelem nebo zmocněncem právnická osoba, uvede se jméno, právní forma podnikání, sídlo, IČO, statutární orgán.

Zmocnitel a zmocněnec mohou být fyzické osoby, např. dáme plnou moc rodinnému příslušníkovi, aby nás zastupoval při pozůstalostním řízení, nebo sousedovi, aby za nás hlasoval při schůzi bytového družstva: Já, níže podepsaná XY, zmocňuji Ing. XY, nar. ..., bytem v ..., aby mne zastupoval a mým jménem hlasoval při všech jednáních bytového družstva... Zmocněnec plnou moc přijímá. Často vyplňujeme již připravené formuláře plné moci (např. u notáře nebo na matrice). Někdy je nutné, aby byl podpis úředně ověřen.

Vyberte správnou nebo vhodnější

variantu: Šatna je v přízemí. / Šatna je na přízemí. – Bydlíme ve Starém Městě v Praze. / Bydlíme na Starém Městě v Praze. – Jan chodí do konzervatoře. / Jan chodí na konzervatoř. – Bydlí v internátě. / Bydlí na internátě. – V sále operují. / Na sále operují. – Nehýbej sebou. / Nehýbej s sebou.

Šatna je v přízemí. Bydlíme na Starém Městě v Praze. Jan chodí na konzervatoř. Bydlí na internátě. Na sále operují. Nehýbej sebou.

Zdeněk je české mužské jméno, které bylo tradičně mylně považováno za českou obdobu latinského jména *Sidonius*, tj. pocházející ze Sidonu¹. Nijak s ním však nesouvisí, vzniklo totiž již ve staré češtině jako původně domácká podoba jména *Zdeslav*. První část tohoto složeného jména může vycházet buď z praslovanského **sde* 'zde, tady', nebo ze slovesného základu *dě-*, přítomného ve slovesu *dělat*. Jméno *Zdeslav* tedy znamenalo 'zde slavný' nebo, vytvořil, udělal slávu².

Zlín je významné průmyslové město na východní Moravě. Poprvé je *Zlín* v historických pramenech připomínán k roku 1322. Jako většina místních jmen zakončených na *-lín* bylo i jméno *Zlín* utvořeno z osobního jména zakladatele nebo majitele osady, a to ze staročeského jména *Zla*, které lze vykládat jako 'zlý člověk'. Jméno *Zlín* označovalo *Zlův* (dvůr nebo majetek). V letech 1948–1990 neslo město dobové politicky motivovaný název *Gottwaldov*.

Přídavná jména na *-icí/-ící a -ní/-ný*

Přídavná jména *žehličí – žehlící, balící – balící, řídicí – řídicí* se formálně liší jen nepatrně, a to délkou samohlásky. Významově však zaměnitelná nejsou; volba náležitěho *i/í* má větší význam, než se může zdát, protože slouží k rozlišení přídavných jmen účelových a dějových. Dějová přídavná jména (zakončená na *-íci*) vyjadřují děj, činnost právě probíhající. Často jsou rozvířena a stojí za podstatným jménem: *žena žehličí košíř, Eva balící dárek pro Adama, přístroj měřící poltářý prach, vozy kropící rozpálené ulice*.

Přídavná jména účelová (se zakončením *-ící*) vyjadřují, k čemu daná věc slouží, je určena. *Žehličí prákno* usnadňuje žehlení prádla, do *balícího papíru* můžeme cokoli zabalit, *měřicí přístroj* slouží k měření, *kropicí vůz* je určen ke kropení (ale v daném okamžiku kropit nemusí).

Při rozhodování nám někdy pomůže analogie s dvojicí *vzdělávající – vzdělávací*. Slovu *vzdělávající* (učitel *vzdělávající žáky*) odpovídá příd. jméno dějové: *lektor školící zaměstnance podniku, odborná komise hodnotící uchazeče o zaměstnání*. Ujijeme-li výraz *vzdělávací* (*vzdělávací středisko, vzdělávací komise*), měli bychom zvolit příd. jméno účelové: *nové školící středisko, byla zvolena hodnotící komise*.

Ve spojení s osobami užíváme jen podoby na *-ící*: *řídicí pracovník nebo učitel, velící důstojník, mistodržící*.

Ve spojení s abstraktními jmény (*činnost, funkce, systém, práce, proces*) nebo s označením různých orgánů (*komise, orgán, rada, středisko*) není snadné určit, zda jde o vyjádření děje, či účelu. Protože jde obvykle o spojení s obecnou časovou platností, má v těchto případech přednost pojetí účelové: *řídicí práce, řídicí orgán*, ale ani pojetí dějové nelze zcela odmítnout.

Přídavná jména s příponami *-ní* a *-ný* jsou v češtině dosti hojná. U přejatých slov jednoznačně převládá zakončení *-ní* (*extrémní, mobilní, sankční, taxativní*); jádro slov s příponou *-ný* je ve starší slovní zásobě (*žitný, mléčný, něžný, věcný*). S volbou náležité přípony nebývá problém, pozor dáváme na slova, v nichž *i/y* slouží k rozlišení významů: *srdceční*

sval, selhání × srdcečný člověk; prodejní doba, slunečný den, počásí, p

Záludnosti

Velké problémy činí tři Pro vyjádření význa *pohroma, katastrofa*).

dinovaný; živelný mů; Vztahové příd. jmé s podst. jménem škoda *událost, průběh, proto zvěr*), je zachována a v Má-li něco sloužit k je, když je takový poř Zábavný bývá i člověk,

Zveme Vás ... a

Jak psát pozvánky a z

Pozvánky píšeme jak nášky, besedy, soutěže propagačního charakteru akci nebo jako slevový

Pozvánky na slavnost: profesionální grafické zpracování upravě i styliz namíste zvolit formu i

